

Hynek Bulín

(1908 – 1996)

Hynek Bulín, který se narodil se v roce 23. listopadu 1908 v Brně, se stal právním historikem jen načas a „z vůle osudu“, tedy aniž by si tuto dráhu dobrovolně vybral. Přesto za ním stojí úctyhodná práce.

Syn významného brněnského činitele, právníka, spisovatele a politika Hynka Bulína a jeho manželky Zdeňky, sestry malíře Emila Fily, začal v roce 1927 studovat na relativně nové Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Doktorát získal v roce 1931. Po krátké právní praxi u svého otce pokračoval ve studiu v Lipsku a Paříži a absolvoval vojenskou službu. Pak absolvoval soudní praxi a připravoval se na povolání advokáta. Zároveň pracoval na habilitační práci z civilního soudního řízení. Po její obhajobě (1936) začal jako soukromý docent působit na brněnské právní fakultě a setrval při tom až do zavření českých vysokých škol v roce 1939. Jelikož již v roce 1938 složil advokátskou zkoušku, mohl v roce 1940 začít vykonávat advokátskou praxi. Od právní práce jej však odvedly válečné poměry, protože v roce 1943 v rámci totálního nasazení nastoupil do továrny na letecké motory v Brně – Líšni.

Hynek Bulín byl odchován normativní teorií a od názorů svého učitele Františka Weyra se výrazněji neodchýlil ani v době, kdy jeho kolegové hledali vlastní cesty. Výsledky své práce nejdříve uplatnil v časopisech a příležitostných sbornících. Pozornost upoutal již svou studentskou prací *Datio in solutum*, za niž v roce 1930 obdržel první seminární cenu MŠANO. Později výsledky své práce uplatňoval zvláště v časopise Všehrd (mj. *O právní teorii a praxi*, 1932, *K problému hierarchie právního řádu I. a II.*, 1933, *Stammlerův pojem hospodářství a práva*, 1933, *Teleologie a normologie. Úvaha metodologická*, 1933), v *Časopise pro právní a státní vědu* (například *K problému předmětu poznání*, 1936, *O alternativních závazcích z hlediska práva procesního*, 1936), ve Vědecké ročence právní fakulty Masarykovy university (*Pojem „věci“ v osnově československého občanského zákoníka*, 1936/37) či v jubilejních sbornících (pocty Františku Weyrovi a Jaroslavu Kallabovi s články *Příspěvek k nauce o vzniku norem právních* a *Exekuce a trest*, obojí 1939). Dvěma hesly (zvl. „Výklad norem“) také přispěl do posledního dílu *Slovníku veřejného práva československého* (I. - V., 1929 – 1948)

Ve třicátých letech vydal také drobnou studii *Právní teorie a praxe* (1932) a obsáhlou práci *Dovolání podle práva československého, německého a francouzského* (1935), která se stala podkladem pro jeho habilitaci. V habilitační práci podal úplný rozbor československých právních předpisů platných v českých zemích a dotýkajících se institutu dovolání. Zařadil je do kontextu platného práva, když je pojal jako dílčí problém opravných prostředků v civilněprávním řízení a ty zase jako součást širší problematiky právní moci. V duchu normativní teorie, ne vždy však důsledně, a s využitím judikatury rakouských a československých soudů pojal civilní soudní řízení jako jednu z forem normotvorného procesu. Rozhodnutí dovolacího soudu proto chápal jako konkrétní právní normu, již se mění nebo ruší jiná právní norma – rozsudek nižší stolice. „Českou“ úpravu porovnal s institutem dovolání, případně s analogickými opravnými prostředky (francouzská kasační stížnost), jak byly upraveny v právu platném na Slovensku, v připravované unifikované osnově a v německém a francouzském právu. Na základě komparatistických pasáží pak v závěrečných kapitolách formuloval úvahy de lege ferenda, v nichž se zasazoval za další omezení možnosti

dovolání. S inspirací v německém systému doporučoval rozdělit majetkové spory na tři skupiny podle hodnoty předmětu sporu a v rámci tohoto rozdělení možnost dovolat se diferencovat.

Po osvobození se Hynek Bulín vehementně zapojil do budování obnovené fakulty. Vyučoval nejen svůj obor, ale po profesoru Janu Vážném, který tragicky zahynul za okupace, v plném rozsahu převzal také výuku římského práva. Mezitím jej v roce 1946 se zpětnou účinností k 1. říjnu 1945 prezident republiky jmenoval mimořádným profesorem PF MU pro obor občanského soudního řízení. Nevyřízen však již zůstal opakovaný návrh na jeho ustavení do funkce řádného profesora.

V prvních poválečných letech se Hynek Bulín soustředil na zpracování komentářů k základním předpisům civilního procesu a pro studijní potřeby připravil práce *Nesporné řízení, Řízení konkurzní a vyrovnávací a Exekuční řízení* (vše 1947) a také dvoudílné *Římské právo rodinné*. Podílel se také na vydání prací z pozůstalosti romanisty Jana Vážného. Vydal též monografii *Účastníci nesporného řízení*. Dvěma hesly (zvláště „*Výklad norem*“) přispěl do posledního dílu *Slovníku veřejného práva československého* (I. – V., 1929 – 1948) a jako výkonný redaktor se významně podílel na vydávání *Časopisu pro právní a státní vědu*.

Když v roce 1950 zanikla brněnská právnická fakulta, nevrátil se ke své původní advokátské profesi (jeho soukromá advokátní praxe, kterou ovšem již od jmenování mimořádným profesorem stejně neprovozoval, byla po únoru 1948 zlikvidována). Formálně zůstal zaměstnancem univerzity, ale byl spolu s některými svými kolegy „*na přechodnou dobu*“ umístěn do brněnské pobočky Slovanského ústavu ČSAV. V roce 1954 byl převeden do stavu pracovníků Československé akademie věd a ve Slovanském ústavu získal stálé místo odborného (nikoliv tedy vědeckého) pracovníka. Specifickým odrazem dobových poměrů bylo jeho rozhodnutí věnovat Akademii věd rodinnou vilu v brněnských Pisárkách.

Historická a historickoprávní fáze Bulínovy vědecké kariéry pokračovala od roku 1964 na brněnském pracovišti nově vytvořeného Ústavu dějin evropských socialistických zemí ČSAV (později Ústavu dějin východní Evropy ČSAV, pak Československo-sovětském institutu ČSAV). V roce 1966 zde konečně mohl získat alespoň vědeckou hodnost kandidáta historických věd a brzy na to postoupit na místo vědeckého a pak samostatného vědeckého pracovníka. Přes své podřadné pracovní zařazení se okamžitě plnohodnotně zapojil do vědecké práce, orientované na právo, právní historii i obecnou historii. Česky a francouzsky publikoval celou řadu studií, článků a recenzí a výsledky své práce prezentoval také na řadě konferencí a kolokvií doma i v zahraničí. Zabýval se především nejstaršími předstátními a státními útvary Slovanů (zejména články v časopise *Byzantinoslavica*, ale také *Právně historické studie* a další) a podílel se i na přípravě slovníku historické právní terminologie. Je spoluautorem prací *Češi a Poláci v minulosti I.* (1964), *Ostrava do roku 1948* (1968) nebo *Dějiny Polska* (1975). Pracovní poměr v ČSAV rozvázal na začátku sedmdesátých let s tím, že nastoupí na obnovenou právnickou fakultu.

Politické uvolnění v roce 1968 a s ním spojené obnovení brněnské právnické fakulty (tehdy fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně) Hynku Bulínovi umožnilo návrat k pedagogickému působení v oblasti práva. Na půdu fakulty se ovšem vrátil jen částečně, když KV KSČ přes kladná stanoviska univerzitních i nižších stranických orgánů nedoporučil jeho přijetí do pracovního poměru. Povolil pouze, aby jako externí učitel vedl semináře z občanského soudního řízení, občanského práva a právních dějin (do roku 1974). Pak ještě jako důchodce uplatnil svou právnickou erudici v odboru bytového hospodářství Národního

výboru Brno 1, v osobním oddělení Brněnských výstav a veletrhů a v právním oddělení ZSE – MEZ Brno.

Plného uznání se profesoru Bulínovi dostalo až po roce 1989. V pokročilém věku se již nezapojil do pravidelného pedagogického procesu, ale stal se členem Vědecké rady Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, pravidelně se účastnil vědeckých konferencí, které fakulta pořádala na počest jeho předválečných učitelů a kolegů, a příležitostně psal články do fakultního Časopisu pro právní vědu a praxi. V těchto člancích a v publikovaných konferenčních sbornících se vrátil ke svému ranému tématu – dovolání, zabýval se problémy uplatnění normativní teorie a vzpomínal na své učitele a kolegy. Bohužel jen torzem zůstala jeho připravovaná monografie, věnovaná F. Weyrovi. Masarykova univerzita mu v roce 1993 udělila titul čestného doktora právních věd a v následujícím roce Masarykovu medaili. Ocenění se dočkal i z jiných stran: Medailí Antonína Randy jej vyznamenala Jednota českých právníků a Medailí Jana Evangelisty Purkyně Akademie věd ČR.

Prameny:

Archív MU v Brně

Biografický slovník Slezska a severní Moravy, sešit 10, Ostrava 1998, s. 50.

Český biografický slovník 20. století, díl 1, Praha 1999, s. 157.

BEJČEK, J.: *Za panem profesorem Hynkem Bulínem*, Univerzitní noviny, 1997, č. 1, s. 16.

BEJČEK, J.: *Za profesorem Hynkem Bulínem*, Právník, 1997, č. 3, s. 292 – 293.

HEJNÁ, H.: *Vzpomínka na prof. JUDr. Hynka Bulína*, Časopis pro právní vědu a praxi, 1997, č. 1, s. 5 – 6.

HORÁK, O. - VOJÁČEK, L.: *Hynek Bulín*. In: *Antologie československé právní vědy v meziválečném období (1918 – 1938)*. Uspořádala a sestavila P. Skřejpková. Praha: Linde 2009, s. 210 – 213 + přílohy.

ŠŤASTNÝ, V.: *Odešel právník a historik Hynek Bulín*, Slovanský přehled, 83, 1997, č. 1, s. 120.

VOJÁČEK, L. - HORÁK, O.: *Za právníkem a historikem Hynkem Bulínem (1908 – 1996)*, Časopis pro právní vědu a praxi, 15, 2007, č. 1, s. 91 – 93.

VOJÁČEK, L. - HORÁK, O.: *Bulín, Hynek, ml.* /bibliografické heslo/. In: VOŠAHLÍKOVÁ, Pavla a kol.: *Biografický slovník českých zemí*. Brun-By. Praha: Historický ústav AV ČR; Libri, 2007, s. 311 – 312.

ZEJDA, J.: *Prof. JUDr. Hynek Bulín, dr.h.c.*, Akademický bulletin, 1998, č. 11, s. 5 – 6.